

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 93. ANULU XIV.

Telegrafulu, ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 24 Nov. (6 Dec.) 1866.

Afaceri bisericesci.

In nr.ii 42 si 43 ai foiei nostre impartasramu in estrasu cuventarile Esc. Sele P. Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a, rostite cu ocasiunea tinerei Sinodului arhierescu si a inaugurarei Consistoriului apelatorialu. Acum aflamu de oportunu a le reproduce in tota estinderea lor.

Cuventarea,

cu carea Escelenti'a Sea, Domnulu Archiepiscopus si Metropolitu Andreiu Bar. de Siagun'a au inauguratu Consistoriulu apelatorialu metropolitanu in Sabiu in 19 Maiu 1866.

(Continuare si capetu din nr. tr.)

Casatori'a in biserica noastra este taina dupa cuvintele Apostolului, care au disu Efesenilor: ca casatori'a este taina mare, si acesta o dice de Christosu si de biserica. Efes. capu V. versu 32. Cuvintele aceste ale Apostolului se deslusiescu cu alte premergatore cuvinte, si adeca invatia Apostolulu acolo pe Efeseni, ca precum biserica se supune lui Christosu, asiá si muierile se supunu barbatilor sei, si precum Christosu iubescu biserica, asiá suntu datori barbatii sa iubesca muierile lor. c. V. st. 24—25.

Legislati'a bisericesca dela inceputulu ei pana astadi, n'au incetatu a ave inaintea ochiloru aceste cuvinte ale Apostolului si in intielesulu acest'a a aduce canone; dar nici administrati'a bisericesca nu au lipitu a sustine pana in dileto nostre aceste canone aduse pe baza cuvintelor apostolesci, cu alatu mai multu, caci Christosu au invetiatu, „ca Ddieu dela inceputu au facutu barbatu si muier. Mat. c. 19 v. 4. si ierasi „ce au impreunatu Ddieu, aceea omulu sa nu desparta“ Mat. c. 19 v. 6. Iara despre legatur'a celor casatoriti au invetiatu Christosu: ca ori cine va lasa muierea sea fara numai din pricin'a curviei, si va lua alt'a, precurvesce. Mat. 19, 9. Apoi Apostolulu povetuiá pre Evrei dicendu-le; ca „cinstita este casatori'a intru tote si patulu nespureatu, iara pre curvari si adulteri i va judeca Ddieu.“ Evr. 13. 4.

Frumosa si binecuvantata este si acea invetiatura, carea Apostolulu o da Efesenilor si prin Efeseni tuturor crestiniloru in privinti'a referintiei si a bunei ordine intre casatoriti, candu dice: „Muieri! plecative barbatiloru vostri ca Domnului, si precum barbatulu este capu muierii; asiá si Christosu este capu bisericii; si precum biserica se supune lui Christosu asiá si muierile barbatiloru sei intru tote; barbatiloru! iubitive muierile vostre, precum si Christosu au iubit biserica si pre sine s'a datu pentru dens'a; . . . asiá suntu datori barbatii sa si iubesca muierile sele, ca si trupurile sele, caci celu ce si iubesce muierea, acela pre sine se iubesce; . . . pentru aceea va lasa omulu pre tatalu seu si pre mum'a sea, si se va lipi de muierea sea si voru fi amendoi unu trupu.“ Efes. c. V. 22—31. Apoi Apostolulu incheie invetiatur'a sea catra Efeseni dicendu: Deci dara si voi unulu fiesce carele asiá sa si iubesca muierea sea, ca si pre sine, iara muierea sa se tema de barbatu? Efes. c. V. 32.

Casatoriti in urm'a convietuirei lor se facu parinti ai copiiloru lor, pre cari ii iubescu si ii socotescu ca nisce daruri dela Ddieu. Insa Ddieu pentru aceste daruri ale sele, caci da celoru casatoriti copii si urmatori, impune lor ca parintiloru datorinti'a aceea, ca sa se ingrijesca pentru crescerea sufletesca si trupesca a copiiloru lor, si spre acestu scopu sa intrebuintiedie tote putinciosele mijloce; parinti au dreptulu de a indrepta si a pedepsi pre copiii sei neascultatori si resvratitori: ei suntu datori a se ingriji pentru traiulu copiiloru lor, si a le da lor pilde bune prin purtarea loru propria in si afara de casa, caci dice intieptulu Solomonu: „Cuviosulu, carele traiesce in nevinovatie, va lasa dupa sine copii norocosi.“ Pilde 20, 7. Iara Christosu vrendu sa arete urmările cele firesci ale faptelor bune si rele au intrebatu pre cei ce lu impresora pre elu dicendu: „Au dora se culegu din spini straguri, s'au din scai smochine? Totu pomulu bunu face pome bune, iara pomulu reu face pome rele.“ Mat. 19, 17—18. Aceste cuvinte ale Mantuitorulei crestinii trebuie sa le aiba dinaintea ochiloru, ca fiindu parinti, sa se porte astfelu, ca sa se pota dice

despre ei, ca suntu ca nisce pomi buni, cari facu pome bune. Astfelu de stare buna voru avea casatoriti atunci, candu barbatulu va iubi pre muierea sea ca si pre sine si candu muierea se va pleca barbatulu seu.

Dar durere! ca se intempla intre casatoriti unele ca acele fatalitati, care provoca intre ei dusmania nedumerita, ura si cursa din partea unuia asupra vietiei altuia, precum si rumperea credintiei si a dragostei imprumutate si asiá o instrainare neimpacata si racela de inima pana la morte.

Aceste iviri nenorocose intre crestinii casatoriti prevediendu Christosu, precum si sciindu elu aceea, ca Evreii din impetirea inimei loru dimisiunau muierile lor pentru cause neinsemnate si se desfaceau de ele si iarasu se casatoriau cu altele, au posu stavila la volnicile barbatiloru fatia cu muierile lor prin acea pravila: „ori cine va lasa muierea sea fara numai din pricin'a curviei, si va lua alt'a precurvesce.“ Mat. 19, 9.—De unde se vede, ca Christosu numai adulteriulu in generalu fara vre-o tiermarire s'au talmacire mai de aproape a acestui pecatu l'au caracterisatu de cauza indestulatore pentru barbatu de a se desface si desparti de muierea sea.

Fiindca insa in decurgerea timpiloru s'au vediatu decatra santii parinti necesitatea, pentru definirea tuturor aceloru impregiurari, care se potu areta la adulteriu, pentru aceea au si regulatu felurile soiuri ale impregiurailoru matrimoniale si ale adulteriului; asiá santii Parinti au numitu 1) unele casatorii cuviose, legitime, binecuvantate si fertate, care si de catra statulu civile in togm'a se recunosc; a 2) altele le-au numitu casatorii necuviose, nelegiuite, osandite si oprite, care si din partea statului civile se recunosc in togm'a. 3) au espusu pedecile impededatore si nimicitore, in urm'a carora se impede, dar nu se nimicesce casatori'a; si 4) au defiptu si causele de despartirea totala si partiala cu seu fara pedepsa ulterioare. Cultur'a scientifica a barbatiloru bisericesci au produsu si cultur'a sciintiei asupra trebei matrimoniale asiá, incatu tote impregiurările matrimoniale suntu precisate si regulate si aduse in sistema, spre esemplu treb'a logodnei valide si invalide; treb'a daruiriloru la si dupa logodna; treb'a zestrei; treb'a promalgariloru inainte de casatoria; treb'a dispensatiiloru dela gradurile de consangvinitate si afinitate; despre nunti; despre nunta si purtarea ospetiloru la nunta; despre casatorii necuviose, nelegiuite, osandite si oprite; si despre divortii si causele de impedecarea si de nimicirea casatoriiloru.

Din aceste deslusiri ale sciintiei canonice se vede apriatu, ca Apostolulu au avutu dreptu, candu au disu Efesenilor, ca casatori'a este taina mare; statulu civile primesce si respecteza productele aceste ale sciintiei canonice in privinti'a tuturor impregiurailoru ale trebei matrimoniale, caci ele suntu elaborate spre binele comunu a nemului omenescu si spre sustinerea ordinii bune, religiose si morale, care aduca statului civile cele mai mari folose.

Presantitoru si Preacinstitoru frati! noi ne-amu adunatu ca in calitate de foru superioru sa aducemu otariri in causele matrimoniale, care la Consistoriele Eparchieloru nostre din Aradu si Caransebesiu ca la forulu dintai s'au pertractatu.

Si asiá amu ajunsu eu acum a espune pre scurtu si despre judecatori'a bisericesca de forulu superiore cu privire la tractarea caseloru matrimoniale.

Dupa principiile canonice, ce se afla in canonulu 15 alu Sinodulu din Cartagen'a, apelati'a se ierta dela judecatori mai mici la cei mai inalti; judecatorii cei mai mici nu se potu simti vatemati, caci dela judecat'a lor sa ia apelatia, deca aceea se face la judecatori mai inalti si deca ei nu se inovatiescu, ca aru fi judecatu din dusmania seu patima, seu dupa mita. Pe baza acestoru principii, Consistoriulu nostru apelatoriu, compusu, din unu Presiedinte, Metropolitu, din doi Episcopi sufragani ai Metropolitiei si din doi Protosingeli, si din doi Protopopi si doi Parochi ai Eparchieloru sufragane, este canonicu, si pote tracta validu causele divortiale, ce s'au ventilatu de catra partile prigoniore, si s'au decisu de catra Consistoriele eparchiale, ca la forulu dintai competente, caci canonulu alu 9-lea alu Sinodulu ecumenicu alu IV prescrie: ca „forulu dintai de incusa este Episcopulu, s'au cu voi“

Episcopului alesii judecatori; iara canonulu 97 cartagenu prescrie: „ca pârțile prigonitoré, déca se invoiesce Episcopulu, potu sa-si aléga judecatori spre prejudecarea controversiei lorú, in sa dela astfelu de judecatori alesii, nu se ierta apoi apelatia.“

Din cele premise despre judecat'a apelatorie se vede si problem'a Consistoriului nostru apelatoriu, ca adeca noi avem a cercetá. 1. Observatus'au formele legale la incriminatiunea fácuta de cátra partea incusatóre, si datus'au privilegiu indestulatoriu pártiei incusate spre defendare? 2, avut'au partea incusatóre basa canonica, spre a incriminá pre partea incusata? 3, functionat'au Consistoriulu eparchialu in caus'a obvergente in intielesulu canóneloru cu privire la tóte momentele esentiale ale casatoriei si vietuirei pártiloru litigante? si 4. pótese privi sentinti'a forului dintáin de temeinica si valida din punctu de vedere alu institutiuniloru canonice, ce suntu datatóre de mesura in obiectele divortiale?

Revisiunea si supracensurarea acestoru momente ale unui procesu divortiale se arata rectificata atátu din marimea tainei de casatoria, catu si din santieni'a legaturei matrimoniale, precum si din privire la urmáritele cele importante ale fetieloru, ce au a se desface dela olalta cu deosebire atunci, candu inca si copii suntu, carii asiá dicendu se potu usioru primejdui din vin'a parintiloru, carii ceru divortiare. De aceea si in sistem'a consistoriale din an. 1782. §. 18. Legiuiesce: ca procesele matrimoniale au a se asterne Apelatoriului, care de substratu au divortiulu si repasirea dela logodna; legislatorulu acestui §fu fára indoiéla au adusu acelu §fu din privire la marimea si ponderositatea tainei de casatoria, si din acea privire momentósa, cá nu cum-va fetiele prigonitoré sa se primejduiesca din vin'a unui procesu pripitu si decisu numai de unu foru.

Deslucirile aceste despre tain'a casatoriei si despre judecatori'a bisericésca fatia cu forulu nostru apelatorialu amu aflu de lipsa ale premise aici, cá sa documentezu eu cá presedintele acestui foru apelatorialu, punctulu meu de manecare in manucearea obiecteloru matrimoniale, si totu odata sa dau si convictiuniloru Présanteloru si Précinstieloru vóstre espressione, si asiá incheiu cuventarea mea cu acea firma credintia, ca pána candu ne vomu acomodá canóneloru bisericesci in pertractarea si suprarevisiunea si prejudecarea causeloru matrimoniale, pána atunci de siguru ne vomu bucurá si de binecuventarea cerésca si de unu renume bunu dela contemporanii nostri, ceea-ce sa fia, sa fia, Aminu.

Metechne.

Sabiiu 22 Novembre.

Unde lipsescu notiunile acolo la tempulu seu se afla unu cuventu — dicitu nemtii. La noi s'aru puté aplicá acést'a in dílele aceste din urma cu adausulu, ca nu numai cuvinte, cum suntu d. e. metechnele „Gazetei Tranniei“ din nr. 90, ci si misticismii, denuntiárite de denuntianti, batjocuririle prin foile de meseri'a acést'a suntu totu atátea mijlóce de cari se vedu a se folosi ómenii spre a combate. O coresp. din Brasiovu, carea nu are nimic'a cu confessiunismulu, carea se plange simplu, ca cutare directoru se mesteca in cerculu juridictiunei altui directoru, ca cel'a mesteca pre scolarii cestui'a in lucruri, cari dupa lege fára de scirea directorului cestuilaltu si a párintiloru copiiloru nu este iertatu sa-i mestece si eata metechne, eata intrigi confessiunale si mai scie Ddieu cáte si mai cáte. In lucrulu meritoriu, in lucrulu care are sa decida acolo de o parte amenintiári ilustrate cu citate din ministratiunea liturgiei latine, de alta parte cum amu dísu batjocuri si din o parte ce o ai crede mai seriósa, o întrebare nedecidatórie, in urm'a cárei respundiatorii dupa placulu întrebatorului sa fia spalati séu trantiti prin tarnoséla de vendiatori de principiulu si de patria. Acést'a este manier'a de a discutá cestiuni politice.

In adeveru ca in fati'a unoru asemenea ómeni esti silitu a eschiamá cu vechiulu oratoru ca pána candu totu asiá? Tóte aceste suntu de unu tempu incóce depinse in „Gaz. Tr.“ cu scopu de a iritá spiritele si de a discreditá pre cei ce nu voru a se supune orbesce dictaturei, pre carea sa o ascultámu de ascultatú, dara sa nu indrasnéscá nimenea sa o întrebe ori sa afle ca de ce acést'a? Intrebata ne infunda prin doctrine de prin alte state, despre parvide si ca acolo nu se amesteca lucruri confessiunale in cele politice. Pre lángá tóta seriositatea cestiunei ne vinu asemenea espectoratiani tocm'a cá discursulu lui Bursuflescu cu Ker'a Nastasi'a lui V. Alesandri: „Ah! cumnate! ai aflu ce amu patitu?”

— Amu aflu; apoi ce se facemu soro . . . au muritu, Ddieu sa-lu ierte!

— Ba nu; nu au muritu, da e despotcovitu!

— Cine e despotcovitu? repositulu? — Ba! calulu.

A fostu vorba in congresele natiunali de confessiunaltáti? a fostu in dietele trecute? a signitu cine-va despre asiá ce-va in Belgrada asta véra? A fostu acum de candu amu reluatú si noi cuventulu in cestiuni natiunale ce-va despre confessiunaltáti afara de oservarea la purtarea unui directoru a unui gimnasiu nemtiescu de ritulu latinu, care directoru e románu de nascere si de ritu grecescu séu latinu si se mesteca in afacerile unui gimnasiu ro-

manescu curatu de religione crestina orientala? Nu are dreptu cine-va a infruntá asemenea amestecu?

Nu ve temeti de metechne ómeniloru. Ati avutu ocaziune a ne ceti cugetele nóstre date in publicu si pre fatia in afaceri curatu natiunale politice si déca aveti sa faceti vre-o obiectiune o faceti cu francheti'a si cu bunavointi'a aceea cu care amu pasitu noi in publicu.

Ce amu dísu „noi“ si ce diceti „voi“, cá sa vorbimu dupa stilulu Dlui Fekete Negrutiu! Noi amu dísu si dicemu ca sa ne aperámu máltu putinulu castigatu in diet'a din 1863/4. La 1865 nu amu vrutu ca pre acést'a sa-lu trantimu in balta si apoi sa ne culcámu pe tiermuriu baltiei, ci amu fostu de parere sa se apere acolo unde este foru deschisu pentru aperearea mentionatei acuisitigni politice. Mai departe suntemu de parerea ca aperearea acést'a sa se continue si inaintea acelu foru, carele este delegatu, pentrucá sa nu perdemu séu sa rumpemu firulu processului incátu sa nu-lu mai putemu reintórce la forulu celu mai competente in patri'a nóstra, unde sa se faca deliberatulu definitivu. Mutatarea unui procesu, din cause de oportunitate, la unu foru sub a cáruu juridictiune nu se afla procedatoriulu nu credemu nici ca are putere a desvalidatá juridictiunea de mai nainte, nici de a desface pre procedatoriulu cu totulu de juridictiunea sea de mai nainte.

Si acum ce diceti „voi“?

Gazet'a in nr. 90 unde vorbesce despre acést'a cestiune inea e de aceea si parere, numai cátu prin unele forme vrea sa dea lucrulu alta fatia. Ea dice ca reprezentantii romani din municipiele románe sa tramita unu memorialu la diet'a din Pest'a, asemenea sa faca si cei ce voru fi déjá acolo. Din punctulu de vedere alu Gazetei, incátu putemu noi conchide din multele ce s'a scrisu intr'ens'a mai nainte, acést'a e de prisosu. La ce sa se faca acést'a insinuare dietei unguresci, déca Tranni'a in urm'a rescriptului din 25 Dec. 1865 n'are nici o referintia de dreptu publicu cu Ungari'a? Din punctulu ei de vedere trebuie ignorata diplom'a leopoldina si tóte actele de dreptulu publicu dela incetarea dietei din 1863/4, care privescu pre Transilvani'a in referintia cu Ungari'a. Din punctulu ei de vedere trebuie ignorata diet'a din Pest'a si tóte dietele de dincolo de Lait'a cá atari. Ori ce voru face acele corpuri legiuitórie, din punctulu ei de vedere, trebuie sa se privesca de lari fari, prin urmare si memorialulu aru fi numai o scrisóre de parada tramisa la Pest'a, la unu corpu, a cáruu competintia este fictiune si pentru care tramitare póteiara ni-arú trebú o deputatiune si plenipotintie, (cá sa nu compromitemu pre deputati, ci sa tramitemu unu omu independentu cu elu). Gazet'a indata ce se lasa de terenulu ei de mai nainte si face cestiunea aninata in nrulu ei 90, au parasitu principiile ei de mai nainte si au treutu la párerile nóstre, care nu diferescu decátu intru aceea, ca noi nu vremu sa ne aparámu de acasa, pe nevedite, ci vremu sa fimu acolo de fatia, nu cá ungureni, ci dupa cum ne chiama rescriptulu cá Transilvaneni.

Déca sta lucrulu asiá erá óre de lipsa a se face atáte secaturi, cáte s'a fácutu, cari sa ne compromita maturitatea nóstra politica? Nu erá mai bine déca Gazet'a scriea articulu numai la obiectu si lasá personalitátile pentrucá sa ne fimu potutu intielege? Multumita lui Ddieu in sa cá nici cu incercárite aceste nu s'a compromisu natiunea, ci vre-o cáti-va egoisti, si nu s'a vatamatu valórea congreseloru natiunali.

Eveneminte politice.

Sabiiu in 23 Novembre.

Diet'a din Vien'a si cea din Pest'a suntu astadi cele dóue focarie ale monarchiei, cari atragu cu deosebire atentiunea publica. Incátu ne iertá spatiulu amu amintitu si noi de adres'a dietei din Austri'a de josu. Desbaterile ce s'a desvoltatu asupr'a acelei adrese suntu grave, discursurile singuraticiloru oratori suntu splendide in sa asupr'a nóstra ele mai ca facu numai impressiunea cuventáriloru celoru din reichsratulu dela 1864. Noi cari nu ne prea place a ne cufundá in politici pré inalte ne întórcemu asiá dara la obiceiulu nostru de a referi numai fapte, si cu privintia la desbaterile pomenite mai susu, arátámu publiculu nostru, ca o parte din diuaristic'a nemtiesca vienesa inaltia pána in ceru nmele mai multoru oratori, cari a vorbitu atátu de „frumosu“ si „retoricescu.“ Deputatulu Dr. Bauer in admonitiunile sele indreptate asupr'a ministeriului au mersu pána acolo incátu au respicatu cuvintele cari nu au lipsa de comentariu: „Noi nu vomu, cá dinasti'a carea incepú cu Rudolflu de Habsburg sa incete cu Rudolflu copilulu.“ Totu acea diuaristica dice ca cetindu cine-va cuventárite pline de efectu va vedé, ca nemtii in Austri'a au inceputu a cugetá.— Déca au inceputu nemtii a cugetá numai acum cátra finea anului 1866, apoi nu avemú nici unu cuventu, care sa-lu întrebuintiámu pentru de a esprime isprav'a ce voru ei sa o faca.

Diet'a Ungariei dupa scirile telegrafice in sa se ocupa de o adresa. Pána la alta ocaziune supunemu cetitoriloru propunerea lui Deák in integritatea ei:

Propunerea lui Deák suna: sarcin'a apasatóre, causata prin suspenderea nelegale a constitutiunei nóstre, nu s'au de-

laturatu inca nici prin prea inaltulu rescriptu. In adresele nostre, cari le-amu asternutu Maj. Sele despre continuitatea de dreptu, nu amu stârunitu numai la aceea, cá sa se recunósca drepturile nostre constitutionali, ci ne-amu rugatu si amu staruitu cu deosebire pentru aceea, cá numai decátu sa se restituie si sa se esecuteze constitutiunea nostra si legile nostre in deplin'a loru valóre, si cá in modulu acest'a sa pasiésca continuitatea de dreptu si in fapta si aievea in viétia. Numai impregiurarea acést'a singura aru fi in stare, a dá prin realizare viétia recunóscrei principale a drepturilor nostre, promissiunei si sperantielor, a risipi grijile nostre si a impacá natiunea. Insa in prea inaltulu rescriptu regescu nu se afla acést'a. De órece insa dorintiele nostre cele drepte inca nici acum nu s'au realizatu, asiá facu propunerea :

Cá sa ne adresámu intr'o adresa noua cátra Maj. Sea, in carea adresa pre basea adreselor dinainte si cu provocare la argumentele cele drepte, desfasurate in acele cu precisiune, sa ne rugámu si sa staruimu pentru restituirea cátu mai curenda a constitutiunei nostre; sa ne rugámu si sa staruimu pentru continuitatea de dreptu deplina si factica; sa ne rugámu si sa staruimu pentru tóte, pentru cáte ni-amu rugatu si amu staruitu in adresele nostre de mai nainte. Prea inaltulu rescriptu regescu amintesce si projectulu, carele s'au elaboratu de 15 membrii, cu privinti'a la relatiunile, ce se nascu din interesulu comunu, si face la operatulu acest'a unele observatiuni.

De órece cas'a (dieta) nu póte intrá in consultarea acestoru observatiuni, eu afu de bine, a esprime in adres'a nostra: Dieta au alesu dejá in 1 Martiu a. c. din mijloculu seu o comisiune, statatóre din 67 membrii, spre scopulu acel'a, cá sa elaboreze unu projectu despre determinarea si despre modulu pertractárei relatiuniloru acelor'a, cari atingu in genere Ungaria si celelalte tieri, ce stau sub imperiulu monarchului comunu.

Comisiunea nu au adusu inca propunerea sea, cas'a ablegatoru va luá dara in consideratiune observatiunile, cari se afla in rescriptulu regescu, pre lánge pertractarea propunerei comisiunei amintite. Dreptu aceea afu de lipsa, cá decisiunea casei declarata si in adresele de pâna acum, in urma cárei'a fu insarcinata comisiunea statatóre din 67 membrii cu elaborarea unui projectu, sa se realizeze in intrég'a ei valóre. Pentru aceea comisiunea acést'a sa continue cátu mai curendu activitatea sea intrerupta prin amânarea dietei.

Celelalte diete au mai puúina insemnatate pâna acum. „Zukunft“ ne spune in nrulu dela 28 Nov. n. despre sciri neliniscitóre din Spania si Romania, cari sciri aru fi sositu la ministeriulu de esterne austriacu. Cele d'antáiu sciri, se dice acolo, privescu pre Spania, cele din urma pre Austria.

Croatii au serbatu acum de curendu o serbatóre natiunala in memori'a eroului Zrinyi, la care a participatu slavi si din alte párti ale monarchiei. Dupa corespundintie la Zkft serbatórea a fostu impunatóre.

Revista diuaristica.

In „Presse“ diu 28 Novembre cetimu cu privintia la situatiunea interna a monarchiei urmatórele :

Unu corespundinte oficiosu de aici alu mai multoru diuarie esterne crede a fi bine informatu, déca anuntia, ca cestiunea-convocárei unei representatiuni centrale pentru regatele si tierile de dincóce de Lait'a, carea dealtmintrea este deslegata din fundamentu inca in diplom'a din Octobre, tocmai acum'a se aduce in cabinetu spre determinatiunea ei finala, si ca tempulu celu mai nou va vedea publicandu-se decisiunile respective. Prelánge acést'a insa afla de lipsa a intóná inca cu deosebire, ca nu mai e nici unu momentu la indoiél'a aceea, ca, in consonantia cu aprobarea otárita a patentei din Septemvre, respunsulu decidiatoriu, carele are sa urmedie dupa finirea negociatiuniloru de complanare cátra Ungaria, nu va urmá nici decum mai inainte de ce voru fi ascultate representatiunile tieriloru dincóce de Lait'a. — Noi nu ne putemu aflá deocamdata inca in incurcatur'a acést'a de „representatiunile tierii si representatiunea centrala“, si vomu acceptá alte descoperiri. Ni se pare insa unu lucru cu indoiéla, ca regimulu se va ivi dejá de acum cu proiectele sele privitóre la representatiunea centrale a tieriloru cislaitane, deórece pentru elu si in casulu acest'a depinde totu dela rezultatulu negociatiuniloru din Pest'a. — Déca este adevérata scirea unei loi, ca Deák aru fi declarat, ca comisiunea de 67 sa primésca elaboratulu celoru cinci spre-diece cu privintia la afacerile comune nestramutatu, eara plenumulu (complessulu adunárei) sa nu se invoiesca la objectulu acest'a, pâna nu va fi restituita constitutiunea, atuncea aru putea fi pusu regimulu la proba, cum este de constanta perseveranti'a lui si pâna unde este aplecatu a merge in concessiunile sele. — Lucru zadarnicu este déca chiaru si foile francese le recomenda magiariloru sa fia destepti si déca dice d. e. „La Patrie“: Déca magiarii suntu intielepti si nu suntu sedusi neincetatu de

acea casuistica capricioasa, carea este unu morbu alu aristocratiei invechite, atunci ei voru intinde manile spre impacare si si-voru aduce aminte, ca ras'a magiara representa numai 5 milióné de suflete fatia cu 20 (mai acuratu 30) milióné de nemti, slavi si románi, pre cari dinasti'a Austriei, voindu a remané credincioasa chiamárei sele, trebuie sa-i multiamésca deodata cu magiarii.

De sub Pétra Craiului.

21 Novembre.

Dle Redactoru! Suntu siguru, ca nici prin cugetu nu-ti trece, a respunde la corespundintia din „Gaz. Trans.“ nr. 91. datata din Blasiu 22 Nov. a. c. si subsemnata cu B, *) parte fiindu ca asertiunile repetite in acea coresp. apriori suntu din destulu combatale in nrui trecuti ai „Tel. Rom.“, parte fiindca nu-ti va fi standu spre dispusetiune acela-si calibru finu, in care-si imbraca Dlu B. delicatetiile sele. — Eu luandu pen'a amána, voiú numai se descriu impressiunea, ce susunumit'a corespundintia a făcutu asupr'a nostra, iara nici decum nu voiú acum sa me mesuru cu Dlu B. ferésca Ddieu! Córnele de boi si de biboli si urechile cele lungi ale acelei corespundintie amenintia de departe. Si cine aru cutezá óre a se mesurá cu Dlu B., candu densulu vine la lupta insoftu de atátea animale impungatóre si reu neravite dupacum suntu caii, bibolii si taurii Dsele? —

Tare me temu, Dle Redactoru, ca candu ai dechiaratu in Tel. Rom. ca vei radica in caus'a cestiunata ori si candu manusi'a, nu te-ai ganditu nici decum la unu contrariu, cá Dlu B., de órece e de prevedintu, ca unu omu, carele se afla in o societate asiá incornurata, trebuie sa fia tare impungatoriu si apoi unde aru fi egalitatea de arme?

Multu ni-amu ganditu, ca cine sa fia acestu Dnu B., inzestrasu cu atátea cunoscintie „dobitocesca“ — ad : despre dobitoce? — Óre sa nu fia acelasi B., care posede unu Dr. inaintea numelui si care fu scarmanatu si p-in G. Tr. pentru numerósele programe politice? —

In casulu afirmativu erá de acceptatu, ca dupa ce a debutatu siefulu, sa-si cerce si invetiachelulu noroculu, se intielege in felulu seu; totu in acestu casu se póte esplicá si furi'a Dsele incontr'a „Telegr. Rom.“

Bietulu B. inchisu intre paretii ceji posomoriti ai chiliei, se va fi necagitu multu ca nu póte ferici natiunea prin ideile sale animalice, va fi visatu multe despre denuntiári, conducere nesincera, si alta conducere mai buna a natiunei s. c. l.

Dlu B. care are atáta inclinaciune cátra animale singuru va fi observatu, ca, intre alte animale, canele, cu cátu este tinutu mai multu tempu in lantiu, cu atátu devine mai „furibundu“. (Sa ierti, Dle redactoru, ca amu sporitu menageri'a Dlui B. cu unu cane, dar vedi Dta de Dlu B. et Comp. fára cane bunu nu te poti apropiá nici decum).

Abiá est' dlu B. dintre paretii chiliei, si incepú a regalá din a b u n d a n t i ' a sea cu totu felulu de complimente, ce-i stau spre dispusetiune, pâna si cu „urechi lungi.“ Dlu B. ne invatia in coresp. sea, de ce sa infuriéza caii, taurii, bibolii si ómenii morbosi, óre densulu de ce s'au infuriatu asiá reu?

Cátra finea cor., cu unu feliu de „quos ego . . .“ spune Dlu B. ca inteligintia romana de clerici si mireni, a ajunsu la acelu stadiu, cá sa póta conduce natiunea si fára ajutoriulu celoru mai mari in biserica si in civili.

Amu vré numai sa scimu, déca si Dlu B. se tine de inteligintia? De órece Dlu B. prin corespundintia sea dovedesce ca a fi Dr. chiaru a sci si scrie unu articulu de jurnale nu garantéza inca de cultura si inteligintia.

Dar mai alesu amu vré sa scimu déca si dlu B. face parte din acea inteligintia romana, care sa conduca natiunea? — Acést'a nu din alta cauza, ci numai, pentru cá sa scimu sa folicítámu pre natiune pentru noulu seu conducatoriu.

Dupa multe inpuseturi si lovituri Dlu B. in fine dechiará ca nici va aruncá manusi'a nici o va redicá pre cea aruncata de „Tel. Rom.“ si acést'a o credemu din deplinu, de órece Dlu B. dupa societatea cu care s'a prezentatu inaintea publicitui, n'are necesitate de manusi, densulu se multiamesce a impunge si lovi in felulu seu si fára manusia. —

Dupa cum vedi Dle redactoru impresiunea mentiunatei corespundintie asupr'a nostra este de o natura umoristica, cu tóte acestea acea corespundintia si alte de calibrulu acelei'a suntu o trista dovéda despre calimitátile, ce se potu nasce din nisuintia carpaciloru de a se face maestri in politica.

*) Nu merita, pentruca unde fantasia n'are de regulatoru unu ratiunamentu sanetosu; unde simtiemintele nu suntu in stare a nobilá cugetele si ale dá poleitur'a unei espressiuni in adevéru intelectuale si unde din cauzele de mai susu se produceu nisce monstruositati cá cele ce au facutu impressiunea ce o comunicati cu publiculu: nu mai incupe discutiune. De alta parte dupa esperiintia cáta o avemu nu va intardiá Dlu B. a revocá cele dise de densulu, nu numai in cor. sea de acum, ci si tóte cáte le-au disu dela ad. gen. a Asoc. de asta véra incóce, de candu se datéza alu doilea tomu alu ideiloru sele politice; numai sa i se dea ocaziune. R.

Ceea ce se atinge de furi'a ce se imputa „Tel. Rom.“ apoi noi, cari cetim atatu Gaz. Trans. catu si Tel. Rom. avem numai o convingere si suntem siguri ca ori care altu judecatoriu ne-partialu va fi cu noi de parere, ca ad. Gaz. Trans. si corespundintiei ei suntu ca si cei ce suferu de galbinare.

O dorintia avem, pentru care ne rugamu la Ddieu in tota dnu'a adeca sa ne ferisca de ciuma, colera, potopu, focu, fomete si de conducerea nationala prin dlu B. si aseclii.

'Mi incheiu aceste rendui cu proverbiulu germanu „Auf einen groben Klotz gehört ein grober Keil“ seu pe rom. „Precum e sf. asiá si temá'a.“ N.

Principatele române unite.

Cuventulu de tron.

Domniloru Senatori! Domniloru Deputati!

Suntu fericitu a me afia in mijloculu reprezentatiunei nationale.

Poporulu románu ne-a incredintiatu regenerarea lui; dela implinirea misiunei nóstre cu credintia si cu devotamentu depinde sórtea Patriei. Guvernu si corpuri legiuitoare, sa ne redicamu la inaltimea datoriei nóstre, si sa ne facemu demni de maretia menire ce prevedintia ne pastreza.

Astadi statulu románu, constituitu pe base stabile, póte privi cu incredere viitorulu seu asicurat in contr'a fluctuioniloru politice din afara. Románi! fiti mandri si gelosi de acestu viitoriu care de acum inainte este in manile vóstre. Incredintiatu simtiemintelor, cugetárilor si faptelor vóstre patriotice, elu póte deveni atatu de mare si de stralucitu, pre catu vomu voi si vomu sci cu totii sa-lu facemu. Incatu me privesce, credinciosu traditiuniloru stramosiloru mei, i-mi voiu pune tote puterile pentru a-mi implini cu demnitate missiunea. Nimic'a nu me va puté abate din acésta cale, si pestrediu credintia neclatita, ca Ddieu i-mi va ajutá si va incoroná cu succese silintiele mele. Nici odata man'a prevedintiei nu s'a aretatu mai vederatu in destinele omenesci, ca in totu cursulu greleloru impregiurári prin care amu trecut in tempu de 9 luni.

Constitutiunea ce avem este lucrarea a insasi natiunei. Ea trebuie mantinuta sacra si neviolabila.

Recunoscerea mea si a dinastiei mele de inalt'a Pórtá si de puterile gárate, s'a suitu la marimea unui evenimentu politicu, si a fostu considerata de cátra tote cabinetele europene ca o garanta de pace si de securantia pentru viitoriu.

Multiamita inteligintiei prudenti si energice stáruintie, ce poporulu románu a desvoltatu dela 11 Februaru si pana astadi, nóu'a stare politica a Romaniei s'a recunoscutu, fára a se geni cátsi de putinn vre-unulu din drepturile tierei. A fostu indestulu sa preschimbu procedári de politetia cu inalt'a Pórtá si sa declaru Majestátiei Sele Sultanului ca dorintia mea ferma e de a se respectá Suzerantiatea sea pre basea vechiloru nóstre tratate cu imperiulu otomanu. Románi cari au simtirea adeveratului patriotismu, si cari dorescu ca natiunea lor, juna si vigurosa, sa se radice la rangulu ce i se cuvine intre celelalte natiuni, au solutatu cu bucuria caletori'a mea la Constantinopole, in care ei au vedutu confirmarea dorintieloru si sperantieloru lor.

Fericit'a solutiune ce au dobanditu dificultátile esteriore, a asicurat in unu modu definitiv deplin'a nóstra autonomia si drepturile nóstre. Amicitia si concursulu inaltei Porti si ale Puteriloru gárate, ne asigura pacea si deplin'a libertate, necesarie pentru a ne ocupá de organizatiunea interióra a tierei nóstre. Ve potu incredintia de simtiemintele de simpathia si de interesu ale inaltelor puteri pentru románi. Mai multu decatu ori si candu ne putemu rediemá, in ocasiunile dificile ce vomu mai avea a strabate, pe sprijinulu lor, care nu ne va lipsi, pe catu tempu ne vomu tine cu intielepciune in cerculu drepturiloru si alu aspiratiuniloru nóstre celoru legitime.

Temeliele suntu asiediate cu fária, ne remane acum sa redicamu edificulu ce amu inceputu cu atat'a vigóre si succesu. La lucru Románi la lucru cu probitate si cu zelu! Uitati cele lupte si rivalitati, care pentru satisfacerea intereselor personale, potu compromite securitatea tierei intregi. Adunati-ve cu incredere impregiurulu meu, si nu aveti alta cugetare decatu aceea, de a sterpi prejudiciile si relele obiceiuri. Veniti sa punem in aplicare principiile salutare de probitate, de moralitate, de munca si de economie, cari duc natiunile la civilizatiune, la bogatie si la tárie.

Guvernu meu in credintia sea ca conditiunea principala de stabilitate si de progresu este respectulu Constitutiunei si strict'a executare a legiloru, cere concursulu activu alu tuturor cetáteniloru pentru a sterpi viciurile, atatu de adencu inredacinate in administratiune si in justitie. Numai cu acestu pretiu vomu puté redicá prestigiulu autoritátiei, vomu introduce sincer'a si leal'a respectare a institutiuniloru, a libertátiei, bine intielese, a legalitátiei si a drepturiloru tuturor.

Secet'a care a bantuitu tier'a si a amenintat'o de fomete, si epidemia colerei, doue biciuri grodiave, au venitu sa lovésca tier'a nóstra si au adusu in sinulu familielor desolutiunea, descuragiarea si ingrigirea. Rocomandu la solitudinea Domniloru-Vóstre mesurile ce s'aru puté luá pentru a preveni prn viitoriu ase-

menea calamitati. Speramu in generositatea publica, care in anululu trecut a datu cele mai necontestabile dovedi de caritate crestina.

Principiulu de capetenie, care redica unu statu ca si pre unu individuu, este padia indatoririloru contractate. Guvernu meu s'a aflatu din cea dintáia di in fatia cu contracte incheiate de guvernu trecut, contracte impovarátore. Elu si-a datu tota silintia pentru a ve propune modificatiuni, cari sa le faca mai putinn onorose pentru Statu. Natiunile trebuie sa respectedie, pre catu se póte, contractele sele, cáci numai astfelu ele si potu intemeia creditulu si trage spre densele capitalurile, necesitate vitala, pentru desvoltarea bogatiei nationale.

Cu o crisa financiara ca aceea prin care s'a maritu si mai multu prin réu'a recolta din cei din urma doi ani, cu o datorie flotanta grozava, cu unu bugetu ce nu era cu putintia a se ecilibrá; discreditulu ajunsese la culme. Bunurile de tesauru venite la scadentia si mandatele se scontau cu o perdere de 30 la suta: nu puteamu face fatia nici macaru la cele mai indispensabile necesitati de brana a soldatiloru si de salariu alu impiegatiloru. Aceste impregiurári au impusu guvernuului meu imperios'a necesitate, de a avé recursu la unu imprumutu cu cenditiuni grele, dera indispensabile; alu carui resultatu a fostu, de a radica creditulu publicu si de a pune in circulatiune numerariulu necesariu transactiuniloru agricole si comerciale.

In tote ramurile administratiunei, ministrii mei au incercatu a aduce, prin reductiuni insemnate, economii, care se faca catu mai putinn simtitoare lips'a de mijloce, si budgetulu anului viitoriu va fi ecilibratu, fára de a impededá servitiulu administratiunei.

S'a facutu Romaniei la Espositiunea universalá o pesitiune avantagiósa in tote privirile. Acésta participatiune, fiindu de natura a face cunoscute productele tierei, va asicura terguri nóue industriei nóstre agricole. Cu tota strimtorirea financiara si cheltaielile, ce trage dupa sine acésta participatiune, amu creditu, ca trebuie sa ne impunem acestu sacrificiu si sa facem totu ce va fi cu putintia; ca sa figuramu cu demnitate la acésta lupta a muncii si a civilizatiunei.

Sa nu ne facemu ilusioni. Avemu sa lucramu fórté multu, ca sa ajungemu a pune lucrările pe adeverat'a cale de progresu. Amu firma credintia, ca, uitandu cu deseversire animositátile si patimile personale, deliberatiunile Domniloru vóstre se voru aperi de discussiuni infructuóse si voru fi bogate in rezultate folositoare patriei nóstre. Catu pentru mine, me veti gási totudeun'a nestrámutatu pre calea datoriei. Voiu implini cu mandrie misiunea ce mi s'a incredintiatu, pentru a ajunge la marirea si desvoltarea patrii mele. Voiu lovi cu justitie, in sa fára crutiare, reulu pretutindenii, si veti gási in guvernu meu unu concursu asicurat in decisiunile ce va veti luá pentru binele adeveratu alu tierei. Lasandu de o parte ori ce ambitiune, sa nu avem alta vointia, decatu pre aceea de a lucrá neintreruptu la progresulu si la desvoltarea Romaniei.

Sessiunea ordinaria a Corpuriloru legiuitoare pentru anul 1866 spre 1867 este deschisa.

CAROLU.

Ioann Ghic'a. I. Cantacuzinu. N. Haralambu. P. Mavrogheni. D. Sturz'a. I. Stratu.

V a r i e t á t i.

* * Din Vien'a primu „l'Avenir“ urmatoriulu telegramu de sensatiune: „Baronulu de Beust ofera dimisiunea sea, deca nu s'aru modifíca ministeriulu in unulu liberalu. Este probabilu ca Domnulu de Schmerling si Principele Auersberg voru substitui pre conti Belcredi si Majláth.“ Prin urmare Principele Auersberg aru urmá in loculu Dlu de Majláth. Reclamele pentru Dlu d. Beust intr'adevera aru trebui compuse cu mai multa prudentia.

Nr. 45—3 Concursu.

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatoriu din comunitatea gr. res. Cliceiova, ce este ingremiata inclitului Comitatu Carasiu si Protopresbiteratului gr. or. románu alu Fagetului se escrie prin acésta Concursu.

Cu acésta statiune suntu impreunate urmatorele emolumente anuale:

- in bani gata: léfa anuale de 126 fl. v. a.
- in naturale: 20 metie de gráu, 20 metie de cucuruzu, 100 ponti de sare, 100 ponti de clisa, 15 ponti de lumini, 10 orgni de lemne, 2 lantia de livada, $\frac{1}{2}$ lantiu de grádina pentru legumi si cortelu liberu.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a indiestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuvintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cu sporiu bunu a cursului pedagogicu in institutulu preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pana acum si purtarea lui morale si politica si astfelu indiestrate le voru substerne Ven. Consistoriuu dreptumaritoriu alu diecesei Caransebesiului pana la 20 Decembre c. v. a. c. Caransebesiu in 5 Noemvre 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.